

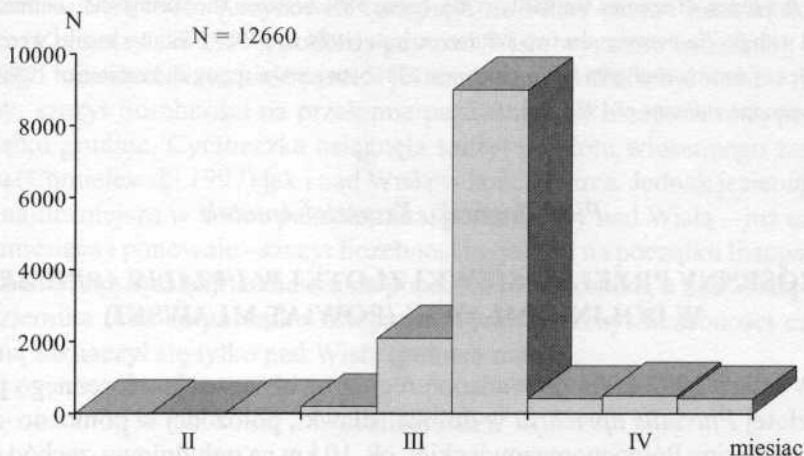
Piotr Pagórski, Krzysztof Antczak

WIOSENNY PRZELOT SIEWKI ŻŁOTEJ *PLUVIALIS APRICARIA* W DOLINIE MŁAWKI (POWIAT MŁAWSKI)

W latach 1992–2004 prowadzono regularne obserwacje wiosennego przelotu siewki złotej *Pluvialis apricaria* w dolinie Mławki, położonej w północno–zachodniej części Niziny Północnomazowieckiej, ok. 10 km na południowy–zachód od Mławy. Kontrolowany obszar obejmował dolinę Mławki pomiędzy Turzą Wielką a Przychodem koło Szreńska na długości ok. 14 km. Przeważały tu łąki kośne, lokalnie użytkowane jako pastwiska, a niewielki był udział pól uprawnych, skupionych głównie w sąsiedztwie kilku wsi. Mławka, jako rzeka uregulowana, tylko sporadycznie podtapiała łąki. Na obszarze tym znajduje się również kompleks stawów rybnych koło wsi Rumoka o powierzchni 90 ha.

W latach 1992–2004 przeprowadzono obserwacje zarówno na stawach rybnych, jak i łąkach w dolinie rzeki, wykonując w poszczególnych latach od 3 do 12 kontroli: 1992 (3), 1993 (6), 1994 (7), 1995 (10), 1996 (5), 1997 (10), 1998 (6), 1999 (9), 2000 (11), 2001 (9), 2002 (12), 2003 (8), 2004 (11). Przy ocenie liczebności większych stad (powyżej 100 os.), szacowano je odliczając ptaki dziesiątkami i pięćdziesiątkami, mniejsze ilości starano się policzyć dokładnie, co do jednego osobnika, używając lornetek 10x50 i 20x60. W trakcie kilkuletnich obserwacji tego gatunku zaobserwowano, iż na wielkość stad znaczny wpływ miał silny wiatr i załamania pogody: spadek temperatury oraz opady śniegu. W okresie dobrej pogody ptaki przebywały w znacznych rozproszeniach na dużych obszarach. Natomiast po nagłych spadkach temperatury, a zwłaszcza podczas bardzo silnego wiatru, ptaki spotykano w dużych, zwartych stadach, które nawet przy zbliżaniu się obserwatora nie rozбивały się na mniejsze grupy, co zaobserwowano przy spotkaniach przy dobrej pogodzie. Stwierdzono 12 660 ptaków w trakcie 107 kontroli, co daje średnio 118,3 os./kontrolę.

Przelot wiosenny rozpoczynał się w lutym. Najwcześniej ptaki obserwowano 3 II 2002 nad stawami rybnymi w Rumocze (4 os.) oraz 22 II 1998 (13 os.) w dolinie. Obserwowany przelot miał charakter stopniowego wzrostu liczebności, ze szczytem w ostatniej dekadzie marca (ryc. 1). Przelot w dolinie Mławki przebiegał do końca kwietnia a ostatnie ptaki widziano 28 IV 1996 na łąkach w pobliżu Bogurzynka (6 ptaków żerujących i 56 przelatujących). Dotychczas nie spotkano ptaków w maju i w czerwcu.

Ryc. 1. Fenologia pojawów siewki złotej *Pluvialis apricaria* w układzie dekadowym podczas wiosennych przelotów w latach 1992-2004

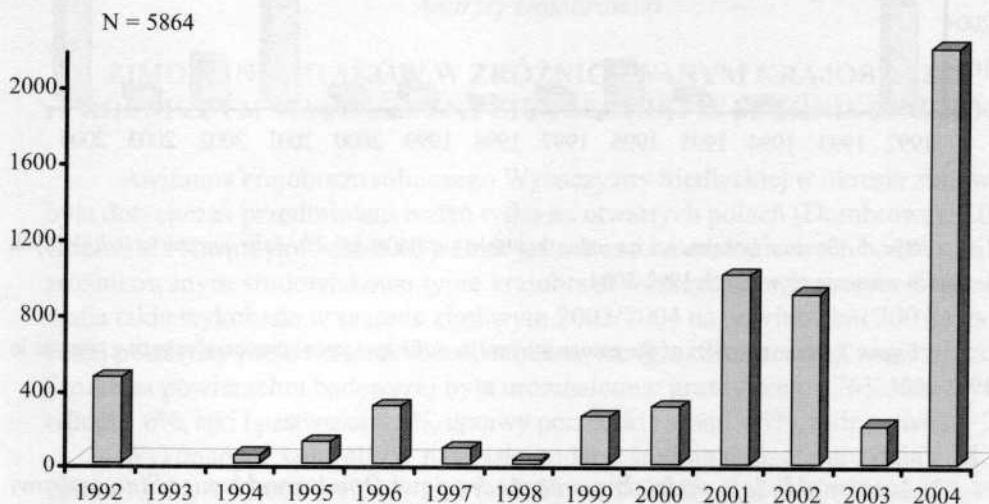
Figure 1. Phenology of the spring migration of the golden plover *Pluvialis apricaria* in 10-day periods in 1992-2004

Największe stada odnotowano w ostatniej dekadzie marca. Na łąkach i polach koło stawów rybnych w Rumocze w dniach 27 (P. Szczypiński) i 28 III 2004 (autorzy, P. Szczypiński i inni) stwierdzono stado około 2200 osobników. Również znaczne stada widziano w roku 2001 i 2002, a zdecydowanie najmniejsze w okresie 1994–2000 (ryc. 2), przeważały małe stada (do 30 os., tab.).

Analiza przebiegu przelotu w cyklu wieloletnim wskazuje na znaczne różnice w poszczególnych latach. Najwyższe, średnie liczebności stwierdzono w latach 1992, 2001 i 2004 (ryc. 3). Znamienny jest brak tego gatunku na omawianym obszarze w roku 1993 oraz wyjątkowo niskie liczebności w latach 1994 i 1998.

Podsumowując zgromadzony materiał i porównując go z dotychczasowymi obserwacjami krajowymi, dolina Mławki wydaje się być atrakcyjnym miejscem odпочynku siewki złotej w trakcie wiosennego przelotu. Pod względem obfitości wiosennego przelotu, największe skupienie ptaków do roku 2001 obserwowano 16 IV

1994 nad Nurcem w Podlaskiem (A. Dmoch: w Tomiałojć i Stawarczyk 2003) – ok. 1300 osobników. Natomiast identyczne jak nasze stado (2200 os.) widziano w tym samym roku (28 III) w dolinie górnego Liwca (A. Dombrowski, inf. ustna). Są to jak dotąd największe wiosenne stada tych ptaków obserwowane w kraju. Również do wyjątkowych należy nasza bardzo wczesna obserwacja 4 ptaków z 3 II 2002. W Polsce najwcześniej do roku 2001 obserwowano stado 21 ptaków w dniu 12 II 1999 nad jez. Świdwie (M. Żarek: w Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

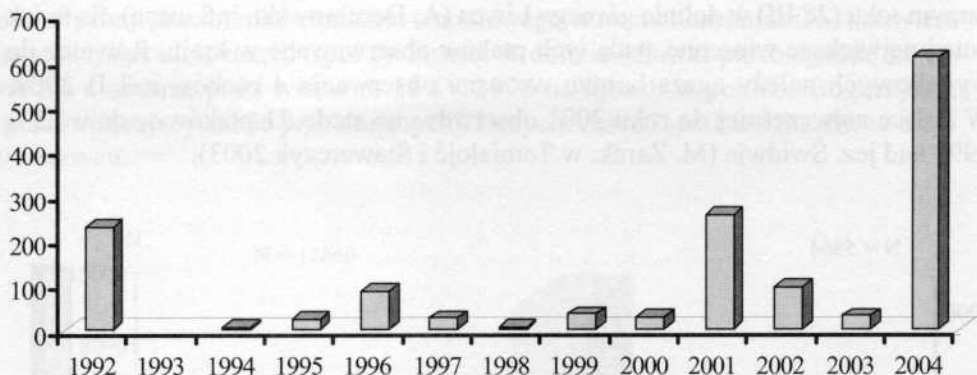
Ryc. 2. Maksymalne wielkości stad siewki złotej *Pluvialis apricaria* w dolinie Mławki w okresie wiosennego przelotu w latach 1992-2004 (N = 5 846).

Figure 2. The largest flocks of the golden plover *Pluvialis apricaria* in the Mławka valley during spring migration in 1992-2004

Tab. Wielkość stad siewki złotej *Pluvialis apricaria* obserwowanych w dolinie Mławki

Table. The size of the golden plover *Pluvialis apricaria* flocks observed in the Mławka valley. (1) - flock size, (2) - number of flocks

Wielkość stada (1)	30	31-50	51-100	101-300	301-600	ponad 600
Liczba stad (2)	25	9	4	10	9	3

Ryc. 3. Średnie liczebności na jedną kontrolę siewki złotej *Pluvialis apricaria* w kolejnych sezonach wiosennych w latach 1992-2004

Figure 3. Mean numbers of the golden plover *Pluvialis apricaria* in successive spring seasons in 1992-2004

Autorzy składają podziękowania Andrzejowi Dombrowskiemu i Sławomirowi Chmielewskiemu za cenne uwagi pomocne w napisaniu tego artykułu, Piotrowi Szczypińskiemu za przekazane obserwacje z roku 2004 i lat wcześniejszych oraz Michałowi Zapartowi i Agacie Majewskiej za okazaną pomoc.

Literatura

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. t. I. PTPP „pro Natura”. Wrocław

Adresy autorów:

Piotr Pagórski, ul. Powstańców Wlkp. 3, 06-500 Mława, e-mail: piopag@wp.pl
 Krzysztof Antczak, os. Książąt Maz. 6 m. 41, 06-500 Mława,
 e-mail: kuba.antczak@wp.pl

SPRING MIGRATION OF THE GOLDEN PLOVER *PLUVIALIS APRICARIA* IN THE MŁAWKA RIVER VALLEY

Summary

Spring migration of the golden plover in the Mławka river valley (NE Poland) in 1992-2000 was characterised by differences in numbers of birds. They were abundant in 1992, 2001, and 2004, totally absent in 1993, and scarce in 1994 and 1998. On 27 and 28 March, a flock of about 2200 individuals was observed. The early observation of golden plovers on 3 February 2002 is unusual in Poland.